

Obsah

Seznam zkratek	14
Úvodem	15
O povaze asijských náboženských tradic • Poznámka k přepisu a výslovnosti cizích slov	

Část I: Náboženské systémy Indie

1. Hinduismus	27
1.1. Obecné aspekty	27
Co je hinduismus?	
1.2. Rané a formativní etapy hinduismu	31
Harappské období • Védské náboženství • Bráhmanismus • Eschatologie védismu a bráhmanismu • Období duchovní obrody	
1.3. „Zrození“ a základní rysy hinduismu	49
Bráhmanská syntéza • Základní prvky světového názoru hinduismu	
1.4. Růst středověkého hinduismu	60
Filozofické školy • Vývoj sektářství • Brahma • Višņu • Šiva • Déví (bohyně) • Tantrismus • Formy <i>bhakti</i> a její šíření • Kněžský pokus o teologický systém	
1.5. Živé aspekty hinduismu	81
Bůh, bohové a „všudypřítomnost“ božství • Rituály, chrámy, náboženské festivaly a poutě • Kněžstvo, <i>guruové</i> , <i>áśramy</i> , „svatí“ muži a mnichové	
1.6. Reformní a nová hnutí	90
Vliv Evropy • Ram Mohan Roy a Bráhma-samádž • Dayananda a Árja- samádž • Ramakrishnova mise • Teozofická společnost • Mohandas Karamchand Gandhi • Ramana Maharši • Šivananda • Aurobindo Ghose • Radhakrishnan • Hinduistický nacionalismus	
1.7. Hinduismus v zámoří	99
Vystěhovalecké komunity • Šíření jógy a duchovní filozofie hinduismu na Západ	

2. Buddhismus	105
2.1. Dobové pozadí a počátky buddhismu	105
2.1.1. Myšlenkové proudění v době vzniku buddhismu	105
Vyvrcholení bráhmanismu • Asketická hnutí • Jógické školy a filozofické proudy	
2.1.2. Počátky buddhismu	109
Mládí budoucího Buddha • Odchod do bezdomoví a osvícení • Povaha osvícení • Učitelská činnost Buddhova	
2.2. Základní nauky buddhismu	118
2.2.1. Je buddhismus filozofií?	118
2.2.2. Buddhistický svět a jeho obyvatelé	118
Základní prvky empirického bytí • Struktura světa a kategorie bytostí	
2.2.3. Lidská osobnost	125
Osobnost a samosářový proces • Paterní složky jevové osobnosti • Motivace osobnosti a její empirické charakteristiky	
2.2.4. Podmíněné vznikání	130
Inherentní zákonitost dění • Řetěz podmíněného vznikání	
2.2.5. Osvobození	131
Čtyři vznešené pravdy • Vznešená osmidílná stezka • Pojem konečného cíle	
2.2.6. Hierarchie bytostí v raném buddhismu	139
Kritérium pro kategorizaci bytostí • Kategorie bytostí	
2.2.7. Buddhismus jako náboženské hnutí	142
Trojí obec a trojí útočiště • Lidový buddhismus	
2.3. Ustavení kánonu a vznik sektářství	148
Pálijský kánon • Vznik sektářství • Nástin dalšího hínajánového sektářského a naukového vývoje	
2.4. Mahájána	163
2.4.1. Přechodné údobí	163
Počátky spekulativního vývoje nauky • Zárodky mahájánového učení v raném buddhismu	
2.4.2. Počátky mahájánového buddhismu	166
Vliv laického živlu • Úpadek ideálu arahatství • Zaměření na bódhisattvovský ideál • Vznik lidového kultu <i>bódhisattvů</i>	

2.4.3. Cesta <i>bódhisattvy</i>	172
Cíl a motivace bódhisattvovské cesty • Předpoklady k nastoupení bódhisattvovské cesty	
2.4.4. Dráha (<i>čarjā</i>) bódhisattvovského školení	176
Nástin potřebných schopností • Systémy dokonalostí • Deset úrovní bódhisattvovského školení • „Permanentní“ bódhisattvovství	
2.4.5. Buddhologie	182
Buddhovská „pole“ • Buddhistická „trojice“ (<i>trikája</i>) • Kult <i>dhjánibuddhů</i> a <i>bódhisattvů</i>	
2.4.6. Filozofické školy	186
Šúnjaváda čili Škola prázdnoty • Madhjamaka: Nágárdžuna a návrat k střední cestě • Vidžňánaváda čili Škola vědomí	
2.5. Vadžrajána	192
2.5.1. Přejedchod k tantrismu	192
Rituální prvky tantrické praxe • Globalita tantrického přístupu • Vadžrajánový symbolismus	
2.5.2. Vadžrajánová cesta k osvobození	195
Prvky tantrické praxe • Stupně tantrické praxe • Maṇḍala pěti <i>dhjánibuddhů</i> • Původ tantrického buddhismu a problém jeho zhodnocení • Lidový kult bohů a bohyň v pozdní fázi indického buddhismu	
2.6. Buddhismus a západní svět	203
Starověk a raný středověk • Studium a šíření buddhismu v novověku	
3. Ostatní indická náboženství	207
3.1. Džinismus	207
Pozadí a počátky • Základní nauky • Stupně a druhy poznání • Cesta k osvobození • Stupně duchovního pokroku na cestě k osvobození • Sektářské rozkoly a kodifikace kánonu • Laický aspekt • Džinismus v historické perspektivě	
3.2. Islám a jeho zakotvení v Indii	222
Původ a pozadí islámu • Islám jako nábožensko-politický systém • Sektářství a vznik súfismu • Příchod islámu do Indie a jeho zakotvení • Povaha islámu v Indii a súfismus • Dín-i Iláhi (božská víra) • Stručný pohled na bahá'ismus	
3.3. Sikhismus	242
Nábožensko-historické pozadí • Kabír • Nának a zrození sikhské obce • Konsolidace obce • Vznik bojového bratrstva • Sikhský stát a jeho zánik • Další cesta • Nauky a náboženská praxe • Sektářství • Sídla autority • Závěrečné poznámky	

3.4. Menšínová náboženství v Indii	262
3.4.1. Zoroastrismus a pársové	262
Původ a stáří • Protoiránské pozadí • Zarathuštra a jeho reforma • Základní nauky • Prameny • Rozpracování nauky a dualismus • Znovuoživení monismu a monoteismu (zurvánismus) • Osobnost, eschatologie a nauka o vzkříšení • Další osudy • Indická diaspora: pársové • Současný zoroastrismus • Poznámka o mithraismu	
3.4.2. Křesťanství	286
Tradice sv. Tomáše apoštola • Křesťanství a indická náboženská scéna	

Část II: Náboženské cesty Číny a Koreje

1. Náboženské a naukové směry v Číně	293
1.1. Počátky a výhledy	293
Nejstarší náboženské představy • Základní rysy čínského myšlení	
1.2. Daoismus	299
Základní úvahy	
1.2.1. Filozofická tradice	300
Laozi (Lao-c') • Liezi (Lie-c') • Zhuangzi (Čuang-c')	
1.2.2. Další osudy daoismu	305
Populární trendy • Teologický a „církevní“ daoismus • Životnost daoismu	
1.3. Konfucianismus	311
Charakter hnutí a historický kontext • Kongfuzi (Kchung-fu-c') • Mengzi (Meng-c', Mencius) • Xunzi (Sün-c') • Konfucianismus za dynastie Han • Vývoj k neo-konfucianismu	
1.4. Buddhismus	323
1.4.1. Počátky a šíření	323
Na hedvábné cestě • Zakotvení buddhismu v Číně	
1.4.2. Školy a směry čínského buddhismu	328
Škola čisté země – Jintu (Ťing-tchu) • Škola tří pojednání (San-lun) • Škola meditační – Chan (Čchan) • Škola Tiantai (Tchien-tchai) • „Věncová“ škola Huaren (Chua-jen) • Škola vědomí Weishi (Wei-š', skt. Vidžňánaváda) • Škola kázně (Lü) • Tantrická škola Mizung (Mi-cung) • Buddhismus jako populární hnutí	
2. Korejská křížovatka	343
2.1. Historické pozadí	343

2.2. Náboženský vývoj	346
2.2.1. Šamanismus a „korejské náboženství“	346
2.2.2. Daoismus	349
2.2.3. Buddhismus	350
Počátky a růst v době „tří království“ • Kulminace v období Koryŏ a „ústup ze slávy“ • Obecná charakteristika korejského buddhismu • Oživení sekt • Wŏn-bulgyo („buddhismus kruhu“)	
2.2.4. Konfucianismus	360
2.2.5. Křesťanství a „nová náboženství“	362
Příchod křesťanství • Církev sjednocení • Čchŏndogyo („náboženství nebeské cesty“) • Počchŏngyo („univerzální náboženství“) • Tan'gungyo (Náboženství „santálového krále“)	

Část III: Náboženský vývoj Japonska

1. Šintoismus a jeho národnostní a historický rámec	369
1.1. Počátky a formování	369
Předhistorie a první známky náboženství • Cesta k císařskému kultu • „Vznik“ šintoismu, šamanismus a kult císaře	
1.2. Šintoismus jako tradice a náboženství	375
1.2.1. Charakter šintoismu a jeho literatura	375
Potíže s pojmenováním • Tajemné <i>kami</i> • Šintoismus jako filozofie života • Písemné prameny šintoismu	
1.2.2. Náboženská dimenze šintoismu	380
Mytologie • Panteon a jeho povaha • Kult • Etická a duchovní dimenze	
1.2.3. Metamorfózy šintoismu	392
Hlavní etapy • Tři druhy šintoismu • Sekty šintoismu • Je šintoismus náboženstvím? • Šintoismus a současnost	
2. Buddhismus	403
2.1. Buddhismus jako politický nástroj	403
Zakotvení buddhismu v Japonsku • Zvláštní ráz japonského buddhismu	
2.2. Doba rozmachu buddhismu a růstu sektářství	407
2.2.1. Období Nara (710-794)	407
„Státní“ buddhismus • Risšú, Ricu (Škola kázně) • Kegon („Věncová“ škola)	

2.2.2. Období Heian (794-1184)	411
Buddhismus „klášterních“ císařů • Lidový amidismus • Škola Tendai • Tantrická škola Šingon • Hnutí putujících asketů a poustevníků • Džódo (Škola čisté země) • Džódo šinšú („Pravá“ škola čisté země)	
2.2.3. Období Kamakura (1185-1333)	420
Samurajská vláda „ze stanu“ • Škola zenová • Lotosová škola (Hokke)	
2.3. Ústup ze slávy a konsolidace	428
Ženatí kněží a válčící kláštery • Příchod křesťanství • „Dřímající“ buddhismus • „Probuzení“ z dřímoty a nové výhledy • Buddhismus širokých vrstev	
3. Zvláštnosti japonského synkretismu	437
3.1. Stopy daoismu v šintoismu a buddhismu	437
3.2. Konfucianismus	439
První konfuciánská ústava • Válečná kultura samuraje • Bludné cesty samurajského neokonfucianismu	
3.3. Buddhisticko-šintoistický synkretismus	443
Obecné trendy • Ryóbu šintó (Škola „paralelní cesty bohů“) • Ičidžicu šintó (Škola „jedné pravdy“) • Yui-icu šintó („Jedinečná“ cesta bohů)	
3.4. „Nová náboženství“	448
Charakter nových náboženství • Tenri-ujó (Náboženství božské moudrosti) • Ómoto-ujó (Náboženství „velké základní nauky“) • Seičó- no-ie (Hnutí pro šíření duchovních pravd) • Náboženská exploze po roku 1945	

Část IV: Náboženská scéna jihovýchodní Asie

1. Jedinečnost Lanky	455
„Nežli přišel Buddha“ • Dvojí tradice Buddhových návštěv • Zakotvení buddhismu • Svěření pálijského kánonu písmu a příchod mahájánových nauk • Théravádová renezance a politický úpadek • Ekleziastické pro- blémy buddhismu v Kandy • Stopy mahájánové a vadžrajánové praxe • Ostrovní hinduismus a jeho vliv na buddhismus • „Osiřeni“ a obnova se západní pomocí	
2. Buddhisticko-hinduistická impéria Zadní Indie	483
2.1. Posvátné hory a „božští“ králové	483
Obecné pozadí	

2.2. Barmské experimenty	488
Tři buddhistická království a první sjednocení Barmy • Legenda o Buddhových vlasech a návštěvách • Válčící králové a řevniví mniši • Krize za britské vlády a stav po osamostatnění • Duchovní obroda	
2.3. Buddhistická království Thajska	503
Obchod a dveře k osvětlení • Od taiských komunit k thajským královstvím • Kráčeující Buddha a vize duchovního vesmíru • Buddhistické impérium s bráhmanským základem • Cesta k modernosti	
2.4. Metamorfózy kambodžského náboženství	521
Náboženstvím k státnosti • První sakrální monarchie • Pozemský obraz kosmu • Angkor Wat („městský chrám“) a Bayon s tvářemi Pána světa • Úpadek a cesta do propasti • Nultý rok a cesta z propasti	
2.5. Vietnamská šachovnice	539
Legendární a historické počátky • Čampa a indočínské setkání • Sjednocování a dělení Vietnamu • „Pod ochranou Guanyin (Kuan-jin)“	
3. Bráhmaismus a buddhismus ostrovních království ...	553
3.1. Šrí Vidžaja – „Země vítězství“	553
Ztracený most • Monzun a civilizace • Na vrcholu slávy a sestup	
3.2. Javánské enigma	560
3.2.1. Před vstupem na práh tajemna	560
Od <i>kratonu</i> ke království • Budování dynastií a prvních chrámů	
3.2.2. Kamenné mysterium	562
Borobudur jako poselství mnoha úrovní • Borobudur jako obří návod k meditaci • Borobudur a Vadžrajána • Borobudur a <i>Lotosová rozprava</i>	
3.2.3. Od synkretismu k islamizaci	574
Šiva a Buddha v království Matarám • Doznívání na východní Jávě • Od islamizace k dnešku	
3.3. Hinduistické závětrí ostrova Bali	584

Část V: Náboženství na střeše světa a v okolí

1. Himálajská království	591
1.1. Nepálský kadlub	591
Kršņa nebo Maňdžuśrí? • Buddhisticko-hinduistické vahadlo • Poslední hinduistické království	
1.2. Dračí království Bhútánu	598
Na tygřím hřbetu • Staletá idyla?	

2. Náboženský vývoj Tibetu	603
2.1. Předbuddhistický Tibet	603
Králové z nebe • Je <i>bön</i> náboženství? • <i>Bön</i> jako formulované náboženství • Historické osudy <i>bönu</i>	
2.2. Od buddhismu k „lamaismu“	611
2.2.1. Příchod „druhého Buddha“?	611
Dvě královny manželky • Zázračně zrozený	
2.2.2. Cesta k ezoterismu	614
„Velká debata“ • Útlum a nový začátek • Ňingmapa („Stará škola“) • Lamové a lamaismus • Kdo je „převtělenec“? • Kdo je <i>tulku</i> ?	
2.3. „Nové školy“ tibetského buddhismu	624
Kadampa (Škola „vázaná příkazy“) • Sakjapa (Škola „šedé země“) • Kagjüpa (Škola „předaných příkazů“) • Gelugpa (Škola vzorné ctnosti)	
2.4. Učenost a politika	629
2.4.1. Tibetský kánon	629
2.4.2. Mocenské manévrování	630
Počátek mongolského patronátu • První vazba k Číně • Pokračování mongolského patronátu a úřad Dalaj lamy • „Velký pátý“ • Pod čínskou patronací • Z kleští tří mocností ke krátké samostatnosti • Pod čínským terorem	
2.5. O tibetském buddhismu obecně	641
Základní nauky • Lidové prvky v tibetském buddhismu	
3. Cesty mongolské religiozity	645
3.1. Proměnlivost a trvalost lidového náboženství	645
Od stepních počátků k imperiální velikosti • Rituál a obraz světa • Bohové a kult předků	
3.2. Tři vrstvy mongolského šamanismu	650
„Čistý“ šamanismus • „Smíšený“ šamanismus • „Lamaistický“ šamanismus	
3.3. Mongolský buddhismus	653
Historicko-politické aspekty • Potlačování šamanismu a lidového náboženství • Osudy mongolského buddhismu • Případ Burjatska	
Bibliografie	659
Poznámka k rejstříkům	685
Věcný a pojmový rejstřík	686
Rejstřík jmen a názvů	700